

STORHAMARGATA 115

Arkeologisk overvåking av graving for nytt fundament til garasje,
Hamarkaupangen, Hamar kommune, Innlandet

Hovd, Line

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel Storhamargata 115 Arkeologisk overvåking av graving for nytt fundament til garasje, Hamarkaupangen, Hamar kommune, Innlandet	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 44/2020	Publiseringsdato 27.05.2020
	Prosjektnummer 1021701	Oppdragstidspunkt 21.04.2020
	Forsidebilde Graving for fundament til ny garasje i Storhamargata 115. Sett mot sør. Foto: Cf53863_NIKU_13.	
Forfatter(e) Hovd, Line	Sider 20	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Line Hovd
Prosjektmedarbeider(e)
Kvalitetssikrer Egil Lindhart Bauer

Oppdragsgiver(e) Torgeir og Borghild Hagen

Sammendrag Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) utførte 21.4.2020 en arkeologisk overvåking av gravearbeid i forbindelse med riving og oppføring av ny garasje på eiendommen Storhamargata 115, gnr. 1/bnr. 1032, Hamar kommune, Innlandet fylke. Det skulle i forbindelse med dette arbeidet etableres nytt fundament, og en grop ble gravd for dette i den nordøstre delen av eiendommen. Ingen automatisk fredete kulturminner ble avdekket i forbindelse med arbeidet.

Emneord Arkeologisk undersøkelse, arkeologisk overvåking, middelalder, middelalderbyen Hamar, Domkirkeodden, Oppland

Avdelingsleder

Lise-Marie Bye Johansen

Forord

I forbindelse med riving og oppføring av ny garasje på eiendommen Storhamargata 115 på Hamarkaupangen i Hamar kommune, ble det gjennomført arkeologisk overvåking av gravearbeid for etablering av en nyt fundament. NIKU takker alle involverte parter for samarbeidet.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	7
2	Tiltakets omfang	7
3	Historikk problemstillinger.....	7
3.1	Konfliktpotensial.....	10
3.2	Aktuelle problemstillinger.....	10
4	Metode og gjennomføring.....	10
5	Sammenfatning og konklusjon	14
6	Litteratur.....	15
7	Fotoliste	17
8	Koordinatliste	17
9	Vedlegg, kart.....	18

1 Innledning

MONO arkitekter AS søkte på vegne av tiltakshaver, Torgeir og Borghild Hagen, Riksantikvaren om dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9. juni 1978 (kml) §8, første ledd, for å grave i forbindelse med riving og oppføring av ny garasje i Storhamargata 115, Hamarkaupangen, Hamar kommune. Riksantikvaren mottok søknaden 20.9.2019. NIKU ble bedt om å utarbeide forslag til prosjektbeskrivelse og budsjett, og mottok oppdragsbestillingen fra Riksantikvaren 21.10.2019 (RA saksnr. 19/03814-2). Prosjektbeskrivelse og budsjett ble oversendt til Riksantikvaren 29.10.2019 (NIKU saksnr. 606/19/554.2/LHo). Riksantikvaren fattet vedtak 15.11.2019 (RA saksnr. 19/03814-4).

Tiltaket ble vurdert som et mindre, privat tiltak i henhold til rundskriv *T-02/2007. Dekning av utgifter til arkeologiske arbeider ved mindre, private tiltak*. Staten dekket dermed utgiftene til undersøkelsen.

Tiltaksområdet, Storhamargata 115 (se Figur 1), lå sentralt innenfor den middelalderske Hamarkaupangen (ID 88381, kulturminnedatabasen Askeladden), og med kort avstand til det geistlige sentrum i middelalderens Hamar med blant annet bispeborg, domkirke og klosterbygninger. Videre lå Storhamargata 116 like sørvest for den såkalte NRK-tomta, med bevarte kulturlag fra middelalder og en rekke gjenstandsfunn, blant annet mynt fra 1200-tallet, funnet under undersøkelser i 2011.

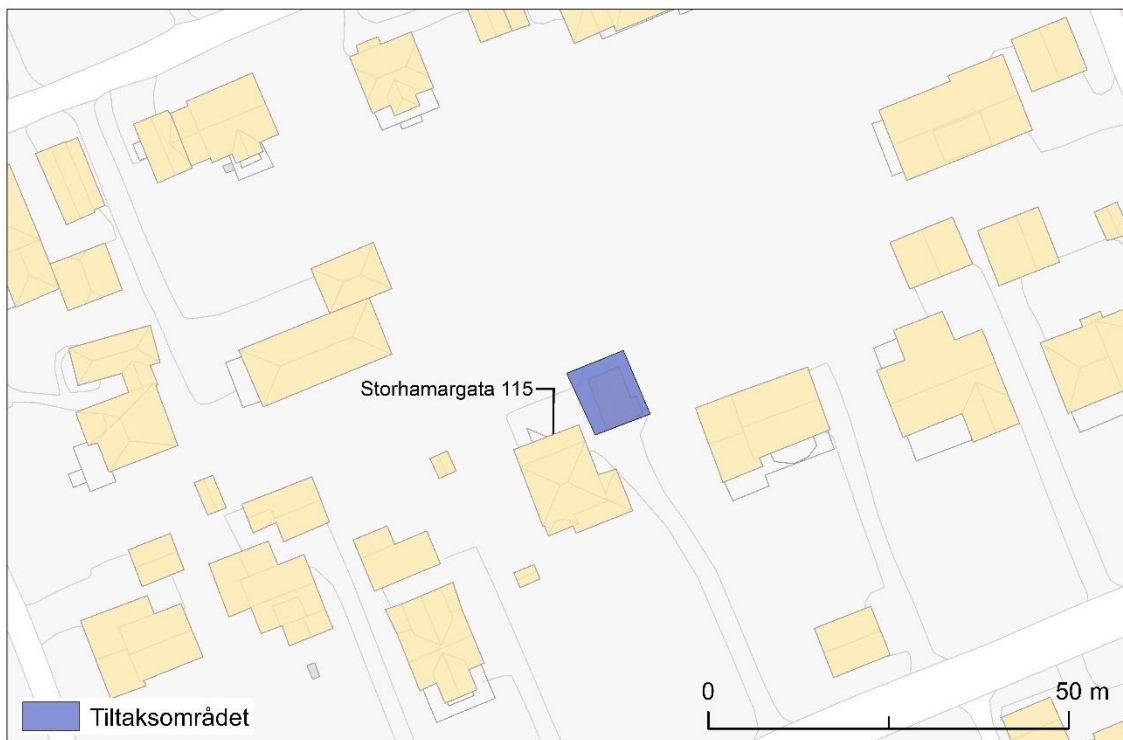
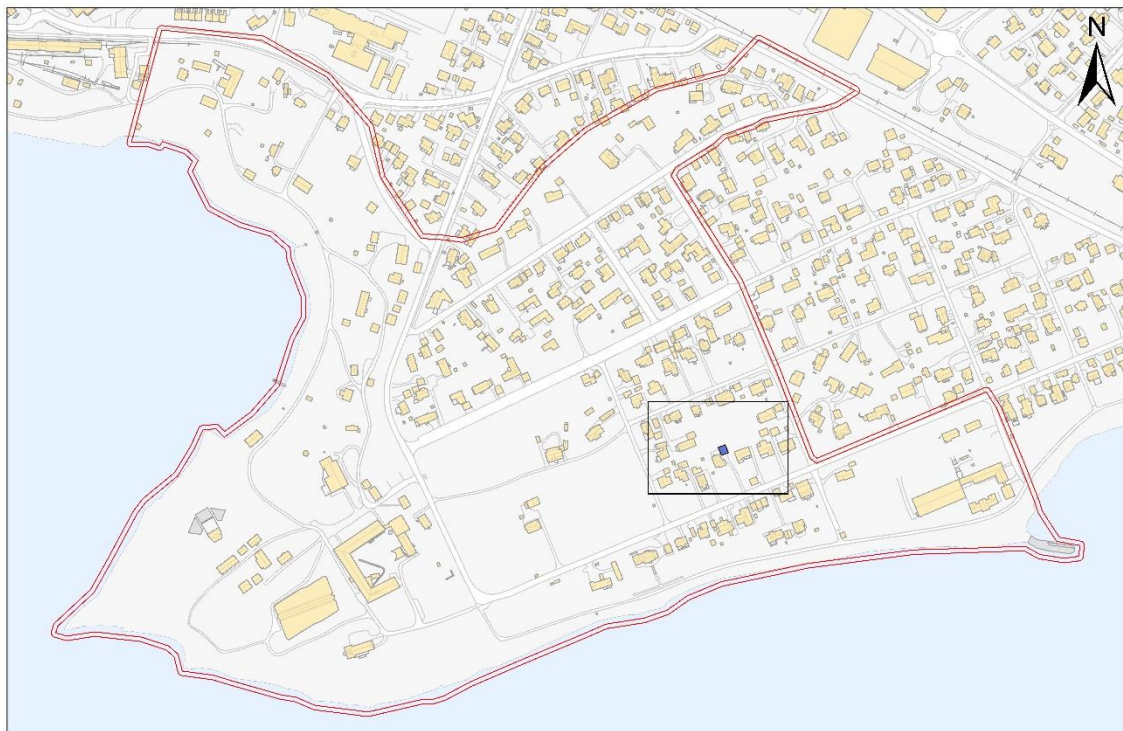
2 Tiltakets omfang

Søker ønsket å rive eksisterende garasje og oppføre en ny, og litt større bygning av samme type på sin eiendom i Storhamargata 115 på Hamar. Det omsøkte tiltaket innebar å grave for fundamentering av bygningen innenfor et areal som var omtrent 9,1 m x 7,9 m, og inntil 0,5 m dypt (se vedlegg 9). Det ble i 2017 påvist omfattende kulturlag i forbindelse med drenering omkring bolighuset på naboeiendommen i Korsgata 34, som ligger rett nord for Storhamargata 115. Kulturlagene var her konsentrert mot sør, i retning av det omsøkte tiltaket i Storhamargata 115.

Den planlagte gravingen var begrenset til 0,5 m dybde, og ville trolig primært berøre tidligere nedgravinger og påførte og omrotete masser. Tiltaket vil imidlertid gå ut over tidligere nedgravning, og det er derfor en mulighet for at det kan berøre intakte lag fra middelalder.

3 Historikk problemstillinger

Hamarkaupangen med kongsgård ble etablert på 1000-tallet, trolig i regi av Harald Hardråde. I 1152–53 ble Hamar bispedømme opprettet. Domkirken sto ferdig rundt år 1200, men det har mest sannsynlig stått en eldre kirke på stedet tidligere. Hamarkaupangen var et viktig sentrum fram til Reformasjonen i 1537 e.Kr. da Hamar bispedømme ble en del av Oslo bispedømme. Etter Reformasjonen mistet kaupangen sin funksjon som administrativt senter for kirke og stat. Domkirken ble ødelagt og brent i 1567. Dagens by, Hamar, ble opprettet i 1848 og plassert like i nærheten av den gamle middelalderbyen.

	Prosjektnavn: Storhamargata 115	EUREF89/UTM32
	Prosjektnr: 1021701	Kartgrunnlag: Statens kartverk, Geovekst og kommuner
	Oppdragsrapport: 44/2020	

Figur 1: Oversikt over eiendommen Storhamargata 115 sin plassering på Hamarkaupangen, med omfang av den gravde gropen for nytt fundament til garasje merket i blått.

Skriftlige kilder, i første rekke Hamarkrøniken fra 1500-tallet, gir innblikk i bosetningen på Hamar i middelalderen. Ifølge Hamarkrøniken har bebyggelsen vært relativt åpen med mange frukthager. Flere gateløp nevnes også, blant annet Biskopstretet som skal ha gått fra sjøen mellom kannikenes område og Olavsklosteret, mellom Bispeborgen og Domkirken, og videre nordover. Klosterstretet skal ha gått parallelt med stranden, sør for Bispeborgen og østover. Det skal ha vært sjøboder og brygger tilknyttet gårdene ved Klosterstretet (Müller 1999).

Vår kunnskap om og oversikt over bebyggelsen på Hamarkaupangen er mangelfull, mye fordi mesteparten av området befinner seg i private hager og derfor har vært utsatt for mange ulike tiltak som har perforert eller fjernet kulturlagene (Johannessen og Eriksson 2015). De kulturlagene som er registrert er ofte svært tynne og med et nedbrutt organisk materiale. Erosjon og oversvømmelser fra Mjøsa har også vært negative faktorer i så måte. Det er funnet få rester av bygninger og andre anlegg, men det er i deler av forminneområdet påvist en del kokstein, såkalt «bryggestein». Det er samlet inn store mengder løsfunn av metallgjenstander, spesielt langs stranden og i Mjøsa, men også innenfor ulike deler av kaupangområdet på land. Av større undersøkelser nevnes utgravningene av kirkegården til Domkirken i 1991–92, hvor i alt 1000 individer ble fremgravd (Pedersen 1999, Sellevold 2001). I perioden 1947 til 1963 ble Bispeborgen utgravd, hvor ringmur og flere bygninger tilhørende steinanlegget fra 1200-tallet ble avdekket. Supplerende undersøkelser ble foretatt på 1990-tallet (Sæther 1995, 2005, 2009). På det såkalte Kringkastingsjordet (NRK-tomta), nordvest for tiltaksområdet, er det foretatt flere undersøkelser, sist i 2011 (Sæther 2011). Det har blitt avdekket et omfattende koksteinslag samt et humuslag, og gjort funn av en dobbeltkam fra slutten av 1100-tallet og begynnelsen av 1200-tallet, og en mynt fra ca. 1290.

Det har blitt gjennomført flere mindre arkeologiske undersøkelser på Hamarkaupagen de seneste årene. I forbindelse med graving for drenering på Korsgata 34 ble det foretatt en arkeologisk undersøkelse av gravearbeidet (Causevic og Furan 2017). Det ble gravd til sammen tre dreneringsgrøfter på husets østre, nordre og vestre side. Det ble gravd ned til 2 m under terreng. Det ble observert et kulturlag bestående av kokstein i samtlige dreneringsgrøfter. Et grusholdig gråbrunt lag som ble observert under kulturlaget, kunne også observeres i alle grøfter. Sikker naturbakke bestod av leire med grus. Det var en konsentrasjon av koksteiner mot sør i vestre og østre dreneringsgrøft, og færrest koksteiner i nordre dreneringsgrøft. Hovedtyngden av koksteinslaget var dermed lokalisert mer mot sør enn mot nord (i retning av det omsøkte tiltaket, Storhamargata 115). Da det ikke ble funnet noen gjenstander eller annet daterbart materiale kan ikke koksteinslaget eksakt dateres, men det antas å tilhøre den middelalderske bosetningen og kan tilknyttes aktiviteter slik som matlagning, slakting, ølbrygging etc.

I 2017 ble det foretatt gravearbeider på Storhamargata 124 ved flere anledninger. Det ble ikke funnet kulturlag eller strukturer som var sikkert middelalderske (Amundsen 2017). I grøntområdet rett øst for Hedmarkmuseet og ned mot Mjøsa ble det samme år gravd for ny pumpeledning. Her ble det avdekket et tykt koksteinslag som må antas å være middelaldersk, i tillegg til en kokegrop som trolig var fra eldre jernalder (Furan og Amundsen 2017). Også i 2017 ble det gravd på Hallvards gate 42B. Det ble ikke avdekket kulturlag fra middelalder, men det ble observert flere dyrebein som kan være svært gamle (Furan 2017). På Bispegata 35 ble det i 2016 foretatt en arkeologisk undersøkelse i forbindelse med gravearbeider og oppføring av nybygg på tomte. Her ble det påvist automatisk fredete kulturminner i form av skjørbrente stein av «bryggesteinstypen» innenfor to områder med visse konsentrasjoner (Amundsen og Hafsal 2016). Det ble også gjort gjenstandsfunn ved bruk av metall søker, derav en pilspiss av jern og slagg mm. Både bryggestein og gjenstander kan sannsynligvis knyttes til middelaldersk bosetning og aktiviteter innenfor området. I 2013 ble det foretatt en arkeologisk overvåking på eiendommen Storhamargata 116 i forbindelse med graving av tomt for garasje og planering av gårds plass. Det ble funnet seks skjørbrente steiner som ble tolket som bosetningsspor fra middelalder (Amundsen 2013). Ingen kulturlag eller andre levninger ble påvist ved undersøkelsen. På samme eiendom ble det foretatt en arkeologisk overvåking i forbindelse med utbedring av en enebolig på tomte i 2011. Det ble da ikke påvist automatisk fredede kulturminner

(Johansen 2011a). På Hallvardsgate 12 ble det i 2012 foretatt en overvåking av dreneringsarbeid i en kjeller. Her ble det avdekket deler av et kulturlag som sannsynligvis var fra middelalder (Amundsen 2012). Kulturlaget bestod av skjærbrent stein (trolig byggesteinsfragmenter) og noe kullblandet jord. I 2010 ble det gravd for nybygg tilhørende Storhamargata 114b. Det ble påvist et kulturlag, men ingen sikre funn fra middelalder (Johansen 2011b). Også i 2010 ble det foretatt en overvåking i forbindelse med graving for renovering av vann- og avløpsledning og utbedring av drenering ved hovedhuset på Korsgata 36. Det ble påvist et middelaldersk kulturlag bestående av kokstein, biter av rød teglstein, kullblandet jord samt to ubrente dyrebein (Amundsen og Molaug 2010). Ved graving for garasje ved eiendommen Bispegata 41 i 2007 ble det foretatt en overvåking. Det ble påvist matjord, kvabb og deretter fjell, ingen kulturlag ble observert (Brendalmo 2007). I 2006 ble det på Torfinnsgt. 13 foretatt en overvåking i forbindelse med dreneringsarbeid rundt et bolighus. Det ble ikke påvist fredete lag eller konstruksjoner (Brendalmo 2006). I Olav Myntmester gate 54-64, ble det heller ikke påvist kulturlag ved en etterkontroll/overvåking i 2006 (Brendalmo og Wiberg 2006). Det har også blitt foretatt en prøvegraving i Vognveien 1 i 1997, men her ble det ikke avdekket kulturlag. På det såkalte **Kringkastingsjordet** sør for Strandvegen er det funnet kulturlag og brente husrester, brønn og gjenstander ved grøftegraving i 1968.

3.1 Konfliktpotensial

Det var ikke kjent at det tidligere hadde blitt påvist kulturlag eller konstruksjoner fra middelalder på eiendommen Storhamargata 115. Det ble imidlertid i 2017 påvist kulturlag sør på den tilstøtende eiendommen, Korsgata 34. Det omsøkte tiltaket skulle trolig primært berøre tidligere nedgravninger og påførte og omrotete masser med en omsøkt gravdybde på 0,5 m. Da tiltaket også ville gå ut over tidligere nedgravninger, var det imidlertid en mulighet for at intakte lag fra middelalder kunne berøres. Tilstedeværelsen av slike kulturlag på Hamarkaupangen har til dels en tilfeldig fordeling ut fra skiftende bevaringsforhold og ut fra hva som har blitt gravd/tilført de ulike villaeiendommene på Hamarkaupangen. Det var derfor mulig at det kunne være automatisk fredete kulturminner på eiendommen, men i hvilket omfang var ikke kjent. Tiltaksområdet lå nært til domkirkeodden, og på så måte var det sannsynlig at det kunne finnes kulturhistoriske spor på stedet.

3.2 Aktuelle problemstillinger

Følgende problemstilling var aktuell for undersøkelsen:

- Hva vitner eventuelle kulturlag om av aktiviteter i denne delen av middelalderbyen, kan disse kobles til domkirkeområdet/erkebispegården, eller vitner de om bosetning eller aktiviteter knyttet til den sentrale byen? Kan funn slik som metallgjenstander si noe om aktiviteter som har funnet sted på tomte?

4 Metode og gjennomføring

Det arkeologiske feltarbeidet ble gjennomført som en overvåking av gravearbeid utført av entreprenør. Formålet var å dokumentere eventuelle automatisk fredede kulturminner som kunne påtreffes i løpet av arbeidet, som for eksempel kulturlag og konstruksjoner.

Leder for prosjektet var Line Hovd, som utformet budsjett og prosjektbeskrivelse. Hovd utførte også den arkeologiske undersøkelsen og gjennomførte etterarbeidet. MONO Arkitekter AS, ved entreprenør Bjørn Frenning Transport & Graving AS, stilte med gravemaskin og fører. Til innmåling av tiltaksområdet ble det brukt CPOS. Det var gode signaler da innmålingene ble foretatt, noe som gir en nøyaktighet på 0,01–0,03 m.

Figur 2: Tiltaksområdet før oppstart av gravearbeidet. Den eksisterende garasjen ble revet i forkant, og noe rivningsmasse lå igjen på tiltaksområdet. Sett mot nordøst. Foto: Cf53863_NIKU_02.

Arbeidet startet 21.4.2020 etter arkeologs ankomst til Storhamargata 115, ca. 0930, med en kort befaring på tiltaksområdet sammen med grunneier og gravemaskinfører fra Bjørn Frenning Transport & Graving AS. Entreprenøren hadde i forkant av graving for nytt fundament revet den eksisterende garasjen (se Figur 2). Gravemaskinen ble deretter rigget til for graving i det aktuelle området, like nordøst for eneboligen på eiendommen (se Figur 3).

Grop for nytt fundament ble gravd fra nord mot sør. Gropen ble gravd til et omfang som målte 9,3 meter i lengde og 8,4 meter i bredde. Det ble gravd ned til omtrent 0,30 meter i dybde i hele gropen, og ikke til den omsøkte dybden på 0,5 meter. Dette medførte at arbeide gikk noe raskere enn det som var anslått i forkant, og arbeidet ble avsluttet samme dag som oppstart.

Massene som ble avdekket ved graving av gropen bestod av hagejord, brun svært humusholdig silt og sand, iblandet en del mindre stein (se Figur 4, Figur 5 og Figur 6). Massene bestod enkelte steder av små biter knust teglsten. Et dyrebein ble observert i de oppgravde løsmassene.

Det ble ikke gravd til et nivå hvor *in situ* automatisk fredete kulturminner ble avdekket innenfor tiltaksområdet, og det ble ikke observert løsfunn i de oppgravde massene, unntatt det enkelte dyrebeinet tolket som løsfunn.

Figur 3: Graving av gropen for nytt fundament ble påstartet i den nordre delen av tiltaksområdet. Sett mot nordøst. Foto: Cf53863_NIKU_06.

Figur 4: Ferdigstilt gravd grop for nytt fundament. Målestokk viser 1 meter. Sett mot nordøst. Foto: Cf53863_NIKU_11.

Figur 5: Ferdigstilt gravd grop for nytt fundament til garasje. Målestokk viser 1 meter. Sett mot øst. Foto: Cf53863_NIKU_12.

Figur 6: Ferdigstilt gravd grop for nytt fundament til garasje. Målestokk viser 1 meter. Sett mot sør. Foto: Cf53863_NIKU_14.

5 Sammenfatning og konklusjon

NIKU utførte arkeologisk overvåking av gravearbeider i forbindelse med riving og oppføring av ny garasje på eiendommen Storhamargata 116. Arbeidet ble utført den 21.4.2020. Eiendommen ligger i sin helhet innenfor den middelalderske Hamarkaupangen (ID 88381, kulturminnedatabasen Askeladden), Hamar kommune, Innlandet (se Figur 1).

Tiltaket innebar å grave for fundament til ny garasje, som skulle ha et noe større grunnplan enn den eksisterende garasjen. Det var i forkant av undersøkelsen antatt at gravingen sannsynligvis ville foregå i omrotete masser. Da tiltaket skulle utføres i et område som tidligere ikke har vært undersøkt av arkeolog, og skulle gå utover tidligere berørte områder, var det en mulighet for at det kunne påtreffes intakte lag fra middelalder. Med en gravdybde på 0,30 meter, berørte tiltaket imidlertid kun tidligere påførte og omrotete masser i dette området. Det ble ikke avdekket *in situ* automatisk fredete kulturminner i forbindelse med arbeidet tilknyttet tiltaket.

6 Litteratur

Amundsen, H.R. og N.F. Furan. 2018. *Arkeologisk overvåking/undersøkelse. Storhamargata 124, gnr. 1/bnr.953, Hamarkaupangen*. NIKU Oppdragsrapport 56/2018. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Amundsen, H.R. og Hafsal, N. Aa. 2016. *Arkeologisk undersøkelse/overvåking. Bispegata 35, gnr. 1/bnr. 1222, Hamarkaupangen, Hamar kommune, Hedmark*. NIKU Oppdragsrapport 113/2016. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Amundsen, H.R. 2013. *Arkeologisk overvåking graving for garasje og gårds plass, Storhamargt. 116, gnr. 1/bnr. 1167, Hamarkaupangen, Hamar kommune, Hedmark*. NIKU Oppdragsrapport 79/2013. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Amundsen, H.R. 2012. *Arkeologisk overvåking/etterkontroll. Drenering av kjeller, Hallvardsgt. 12, gnr. 1/bnr. 1238, Hamarkaupangen, Hamar kommune, Hedmark*. NIKU Oppdragsrapport 115/2012. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Amundsen, H.R. og Molaug, P. 2010. *Arkeologisk overvåking ved graving for renovering vann- og avløpsledning og utbedring drenering av hovedhus Korsgata 36 gnr. 1/bnr. 1043, Hamarkaupangen, Hamar k., Hedmark 13-22.09.2010*. NIKU Oppdragsrapport 181/2010. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Askeladden, nasjonal kulturminnedatabase: [www.http://askeladden.ra.no](http://askeladden.ra.no).

Brendalsmo, J. 2007. *Bispegata 41 Hamar. Arkeologisk overvåking*. Rapport Arkeologiske utgravninger Hamar.

Brendalsmo, J. 2006. *Torfinnsgate 13. Arkeologisk overvåking*. Rapport Arkeologiske utgravninger Hamar.

Brendalsmo, J. og T. Wiberg. 2006. *Olav Myntmesters gate 54-64 Hamar. Arkeologisk overvåking 2006*. Rapport Arkeologiske utgravninger.

Causevic, J. og N. F. Furan 2017. *Korsgata 34. Arkeologisk undersøkelse i forbindelse med drenering på Korsgata 34, Hamar*. NIKU Oppdragsrapport 51/2017. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Furan, N.F. 2017. *Hallvards gate 42B. Arkeologisk undersøkelse i forbindelse med oppføring av enebolig på Hamarkaupangen*. NIKU Oppdragsrapport 114/2017. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Furan, N. F. og H. R. Amundsen. 2017. *Hamarkaupangen. Arkeologisk overvåking i forbindelse med legging av ny pumpeledning*. NIKU Oppdragsrapport 123/2017. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Johannessen, L. og J-E. Eriksson (red.) 2015. *Faglig program for middelalderarkeologi. Byer, sakrale steder, befestninger og borger*. Riksantikvaren.

Johansen, L-M. Bye 2011a. *Storhamargaten 116, Hamarkaupangen, Hamar. Arkeologisk overvåking og etterundersøkelse av gravearbeider i forbindelse med utbedring av enebolig*. NIKU Oppdragsrapport 291/2011. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Johansen, L-M. Bye 2011b. *Storhamargaten 114B, Hamarkaupangen, Hamar. Arkeologisk overvåking av gravearbeider i forbindelse med utbygging av enebolig*. NIKU Oppdragsrapport 115/2011. Norsk institutt for kulturminneforskning, Oslo.

Müller, Vibe, I.H. 2000. Hamarkrøniken. Et puslespill om Hamar gård, kaupang og by. *Universitetets Oldsaksamling Årbok, 1999 (1994-99)*, Oslo.

Norsk Standard 9451:2009. *Kulturminner. Krav til miljøovervåking og -undersøkelse av kulturlag*. Standard Norge.

Pedersen, E-A. 2000. Tusen års historie i kirkegårdens dyp, fra utgravningene ved Hamar Domkirkeruin 1988-1992. *Universitetets Oldsaksamling Årbok, 1999 (1994-99)*, Oslo.

Sellevoid, B. J. 2001. *From death to life in medieval Hamar. Skeletons and graves as historical source material*. Acta Humanoria 109.

Sæther, T. 1995. *Hamar i middelalderen*. Hedmarksmuseet og Domkirkeodden, Hamar.

Sæther, T. 2005. *A short History of Medieval Hamar*. Domkirkeodden, Hamar.

Sæther, T. 2009. Det arkeologiske materialet fra Hamarkaupangen. *Fra kaupang og bygd 2009, Årbok for Hedmarksmuseet*, Hamar.

Sæther, T. 2011. *Rapport fra Arkeologiske undersøkelser på Kringkastingsjordet, Hamarkaupangen, Hamar 2011*. Hedmarksmuseet/Hedmark fylkeskommune.

7 Fotoliste

Følgende bilder er lastet opp til universitetsmuseenes fotodatabase (MUSIT):

Filnavn	Motiv	Sett mot
Cf53863_NIKU_01.JPG	Oversikt over tiltaksområdet før oppstart. Gammel garasje/uthus har blitt revet i forkant.	NØ
Cf53863_NIKU_02.JPG	Oversikt over tiltaksområdet før oppstart. Gammel garasje/uthus har blitt revet i forkant.	NØ
Cf53863_NIKU_03.JPG	Oversikt over tiltaksområdet før oppstart. Gammel garasje/uthus har blitt revet i forkant.	Ø
Cf53863_NIKU_04.JPG	Oversikt over tiltaksområdet før oppstart. Gammel garasje/uthus har blitt revet i forkant.	NØ
Cf53863_NIKU_05.JPG	Oversikt over tiltaksområdet før oppstart. Gammel garasje/uthus har blitt revet i forkant.	NØ
Cf53863_NIKU_06.JPG	Arbeidsbilde. Graving av grop for fundamentering til ny garasje graves.	NØ
Cf53863_NIKU_07.JPG	Arbeidsbilde. Graving av grop for fundamentering til ny garasje graves.	Ø
Cf53863_NIKU_08.JPG	Arbeidsbilde. Graving av grop for fundamentering til ny garasje graves.	NØ
Cf53863_NIKU_09.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	NØ
Cf53863_NIKU_10.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	Ø
Cf53863_NIKU_11.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	Ø
Cf53863_NIKU_12.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	Ø
Cf53863_NIKU_13.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	S
Cf53863_NIKU_14.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	S
Cf53863_NIKU_15.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	S
Cf53863_NIKU_16.JPG	Graving av grop for fundamentering til ny garasje er ferdigstilt.	S

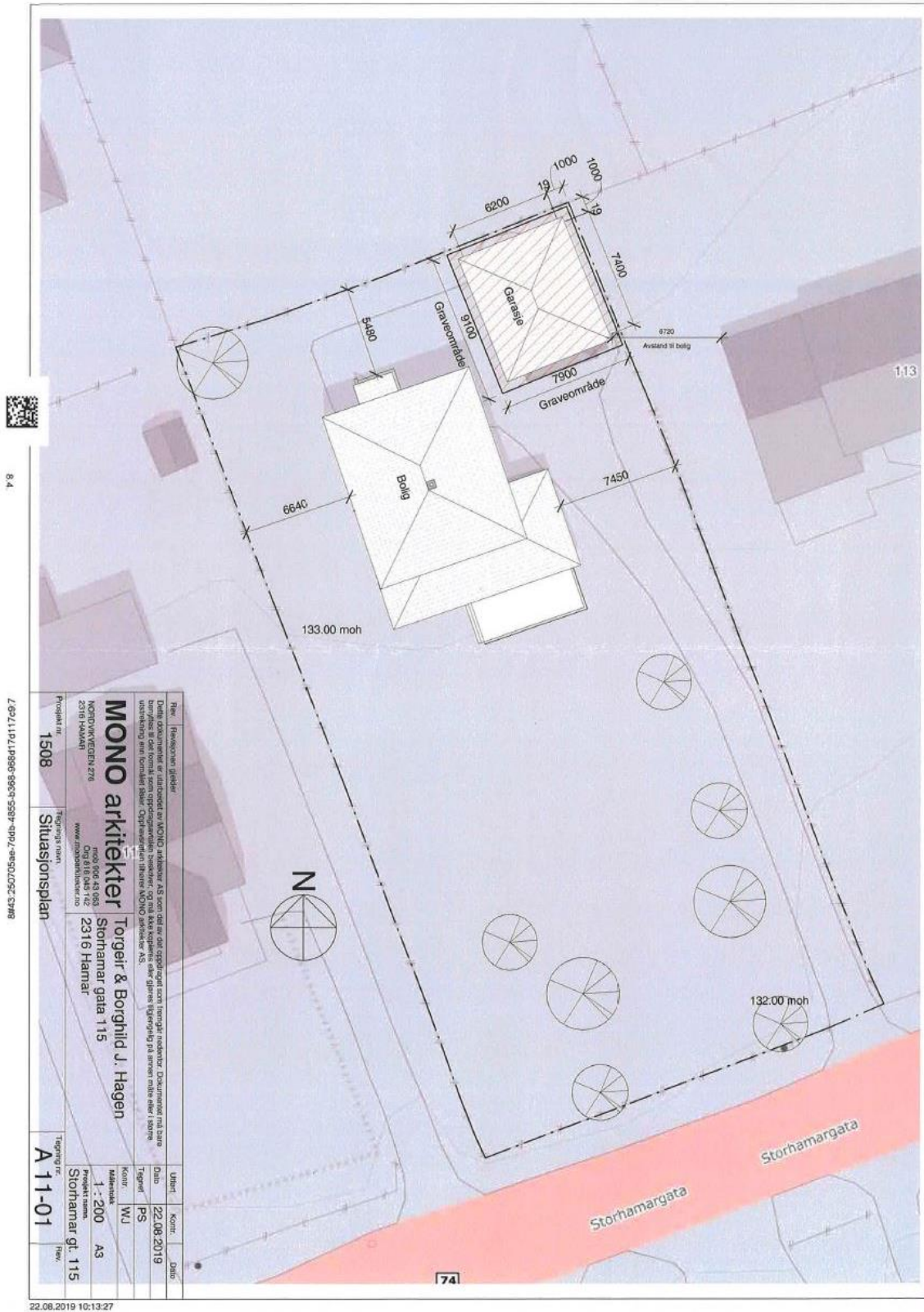
8 Koordinatliste

Måledata fra prosjektet:

Nord	Øst	Høyde over havet	Beskrivelse
611413,935	6741527,78	133,2186	202300, topp av grop
611417,225	6741519,95	132,8763	202300, topp av grop
611410,038	6741516,06	133,0641	202300, topp av grop
611406,064	6741524,62	133,2359	202300, topp av grop
611409,117	6741523,36	132,8572	1202300, bunnpunkt grop
611413,383	6741525,14	132,8205	1202300, bunnpunkt grop
611414,706	6741522,65	132,7169	1202300, bunnpunkt grop
611410,513	6741519,44	132,7418	1202300, bunnpunkt grop

9 Vedlegg, kart

Kart fra MONO Arkitekter AS, plantegning av eiendommen Sorthamargata 115 med ny garasje.

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 44/2020

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736
Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112
Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens
gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00